

D'homenatges, protocols, nominacions i altres públiques distincions

Joan-Ramon Corts Salvat

Josep M. Toda Serra

Ès ben conegut el tòpic que totes les societats, periòdicament, necessiten enfortir la seva consistència ideològica, social o cultural posant èmfasi en fets i protagonistes concrets. Així neixen els aniversaris, celebracions i homenatges de tota mena. El mostrari és força variat, si bé només en la semàntica: herois, màrtirs, sants -i beats-, apòstols, lluitadors, illuminats, profetes, fills predilectes, llorejats de tota índole (a través de diplomes, llaços, medalles, plaques, copes, trofeus, records, miscel·lànies, títols, etc.), homes -i dones- il·lustres, en definitiva. És com una renovació de la sang que fa bategar el cor de les col·lectivitats. Als llocs civilitzats, per procedir de forma igualitària, justa i coherent, els cal l'existència d'unes normes de cortesia -o protocol- que guïïn el desenvolupament de la tria dels moments o de les persones protagonistes, lluny de conjuntures oportunistes, de modes passatgeres i de gustos personals, sempre arbitraris i partidistes, és a dir, parcials.

Tanmateix, és ben curiós d'observar les actituds públiques -i encara més les privades- de determinats col·lectius locals davant d'aspectes tan concrets com el de retre homenatge als nostres avantpassats que s'hagin distingit en treballar, a banda d'ideologies, per Riudoms i els seus habitants. Aquí les escenes que més s'han vingut repetint han oscil·lat entre no tenir criteris i fer quelcom per sortir del pas i poder respirar tranquil una temporada; fer allò que el capriciós de torn volgués, aliè a la història local, exercint de foraster i sense cap tipus d'assessorament; o, també, la contradicció entre obviar fets històrics quan interessa -o perquè s'ignoren, que en un edil és pitjor- i oposar-se després a determinades iniciatives basant-se, per més inri, en la història. De tot hi ha a la vinya del senyor.

De despropòsits d'aquesta mena a Riudoms en tenim un bon rosari, del qual, sense pretendre pas ser exhaustius, desgranarem alguna dena. Corria l'any 1991 i s'havia de nominar una llarga i àmplia avinguda de l'aixample dotada de jardins a la part central, els quals han estat lliurement reconverits, juntament amb part de l'asfalt, en aparcament nocturn dels usuaris d'un establiment de lleure privat de moda. Doncs

bé, a aquest majestuós vial, que travessa diverses partides de terra, li fou atribuït el 1991 el nom de Passeig dels Germans Nebot, destacats antiborbònics riudomencs -i superiors jeràrquics del prioratí Pere Joan Barceló Anguera "lo Carrasclet"- que aixecaren el Camp de Tarragona contra Felip V i que han romàs marginats de la història i toponímia locals durant molt de temps. Tanmateix, aquesta iniciativa mai no va

comptar, inexplicablement, amb el suport dels principals hereus teòrics de la ideologia del *partit* austriacista setcentista, tot evitant així la unanimitat de l'acord consistorial. Com es menja això? Ignorància? Excessiu progressisme d'uns militars com els Nebot? Miofia política? O és que es tractava d'una planificada actitud filoborbònica?

Un altre cas com un cabàs acaba de succeir al ple ordinari del dia 18 d'abril de 1997 amb la nominació, ara per astoradora unanimitat dels onze regidors locals, dels carrers de Molins Nous (topònim reiteratiu que ja trobem, per una altra banda, en un camí del terme), Salvador Espriu i Mercè Rodoreda, ambdós escriptors originaris de la Catalunya Vella. No hi havia noms de literats més propers a nosaltres que podien merèixer aquesta distinció, com per exemple Ventura Gassol i Joan Puig i Ferrer -de la Selva del Camp-, Artur Bladé -de Benisanet-, Gabriel Ferrater -de Reus-, Narcís Oller -de Valls-, Sebastià Juan Arbó -de Sant Carles de la Ràpita-, Mn. Ramon Muntanyola -de l'Espluga de Francolí-, el tarraconí Antoni Rovira i Virgili o bé l'escriptor d'origen riudomenc, de cal "Secalló", Enric Massó Urgellès (1914-1986), primer premi Sant Jordi de novella catalana? A aquest darrer escriptor, tal com dèiem ja al programa de la XVI Fira de l'Avellana de 1996, en negar-se-li el nom d'un carrer al nostre poble i, a més, atorgar-lo a Mercè Rodoreda -que l'any 1960, any en què va vèncer Massó, no resultà guanyadora-, se li ha consumat, en voler silenciar-lo, l'homenatge a la inversa de Riudoms. I aquest cop no es podrà pas al·legar falta de temps o d'informació oral i escrita, tant pública com privada. A Enric Massó que -per cert- milità a l'ERC, se l'ha tingut en compte, almenys, en publicacions locals i en l'atorgament a títol pòstum del premi "Rosa dels Vents" 1986 que concedeix el CERAP, per bé que tots aquests reconeixements no hagin pogut transcendir de l'àmbit de la iniciativa privada local.

Però, i ja acabant aquesta tria de d'exemples, anem a comentar el que ha succeït amb el recent homenatge de Josep M. Sentís Simeon (1896-1989), militar i polític d'extrema dreta i, alhora, treballador incansable pels interessos riudomencs. Tot i no tenir,

potser, tota la publicitat que es mereixien els actes, la iniciativa va tenir una bona acollida. A nivell municipal el procés tampoc no va resultar gaire diàfan. Així, un grup de l'equip de govern el vota i, a darrera hora, no assisteix als actes sembla ser que a causa del moviment subreptici d'algun talp que no aporta cap tipus d'argument. Un altre grup, ara de l'oposició, per coherència municipal sí que hi va, tot i no haver-lo votat i, quan té ocasió, es qüestiona l'oportunitat de l'homenatge. La rica casuística fa que també el grup més minoritari del consistori, principal hereu directe de les idees de l'homenatjat, ni el votés -per estar també a l'oposició- ni hi assistís, segons sembla, per motius personals. Està ben clar que la realitat supera la fantasia.

Ara bé, de tot això, que sens dubte té molt de rocambolesc, en traiem una sèrie de reflexions sobre la situació local, algunes de les quals plantejades en forma de preguntes al vent, que ens resulten altament preocupants:

a) La manca més absoluta de criteris municipals clars en aquests tipus d'actuacions, fet que li manté, a la nostra primera institució, molta coherència i credibilitat.

b) La migrada implantació a casa nostra de la llibertat -que vol dir llum, taquígrafs, criteris i diàleg i no pas trucades, amenaces, capricis i monòlegs, més propis d'un passat que de vegades dona la sensació que ressusciti.

c) La política epidèmica -a voltes frívola- que practiquen tots els grups municipals en un moment o altre: només s'ha de plantejar l'ortografia dels noms dels carrers?; tots els grans actes d'homenatge no mereixen una sessió de ple enlloc d'una comissió de govern?; són igualment mereixedors d'homenatges els riudomencs destacats de dretes que els riudomencs destacats d'esquerrers?; quins mereixements en favor de Riudoms posseïa fra Salvador Massó Torrell com per estar a la Galeria de Riudomencs Il·lustres? -és ben sabut quina era la seva ideologia i no per això l'ajuntament també democràtic que l'homenatjà el 1985 va sentir cap fàstic, ni després no ha piulat ningú-; quan es fan homenatges de militants històrics de partits, és que s'homenatgen tots? o sols uns

quants?; com és que els partits dits històrics no tenen la seva història ni fan res per tenir-la, ans el contrari, que s'amaguen, pateixen d'amnèsia o sembla que tinguin por de documentar-la, ja sigui de manera oral, escrita o gràfica?; què passa amb el monòlit del bell mig de la plaça de l'Om que encara no s'ha reconverit?; és dolent tot el que es va fer i tothom qui va viure en l'època del general Franco i per això s'ha d'anatemitzar de manera automàtica?; és normal que una plaça pròxima a batejar no tingui habitatges que duguin el seu nom? no és això pur decorativisme?; és lògica la repetició de topònims i, per contra, la desaparició de noms tan arrelats a la terra com **corraló**, camí de les Passeres, carrer d'Amunt, etc.?

d) Però, el que ens sembla més greu de tot és observar com la fratricida darrera guerra civil no s'ha acabat de superar ni de bon tros, ja que constatem certes actituds en gent d'ambdós costats que no la visqueren que denoten ressentiment. Com és, doncs, que les rancúnies han traspassat a les següents generacions en lloc d'anar cicatritzant? És un interrogant que, per molt que hi donguem tombs, no encertem a endevinar la seva resposta.

Seguim creient, malgrat que els anys vagin passant, que hi continua havent a Riudoms una classificació dels fets *ad hominem*, és a dir, no segons què es fa o com es fa -que vol dir amb quins mitjans i el sacrifici que pugui comportar- sinó segons qui ho fa o bé qui ho diu. Aquestes etzibades, que per altra banda ja solen estar molt interioritzades, no deixen de ser classistes, és a dir, un tipus de racisme. Tanmateix, nosaltres, com ja hem manifestat més d'un cop, dediquem esforços a dignificar la tasca de tothom que hagi pogut treballar per Riudoms, sigui ric o pobre, blanc o negre, revolucionari o reaccionari, camperol o menestral, cristià o musulmà. I ho continuarem fent tot i sabent, com diu *vox populi*, que qui té boca s'equivoca i que, sent Riudoms una vila tradicionalment pagesa, tothom sap que la feina la fan sempre els cansats i que mai no plou a gust de tothom.